

Stilte: 'er zijn nog momenten waarop de hemel de aarde kust'

Veel in de wereld is moeilijk in woorden of beelden uit te drukken. Breng maar eens onder woorden waarom iets 'mooi' is, waarom iets 'goed' is, wat 'de kracht van liefde' is, of 'de betekenis van God voor mens en wereld'. Wat je er ook over schrijft, het is nooit sluitend. Nooit allesomvattend. De werkelijkheid is blijkbaar 'groter' dan woorden en beelden kunnen uitdrukken.

Datzelfde geldt voor de betekenis van het thema 'stilte'. "Het (met woorden) voorstellen van stilte als afwezigheid van geluid is geen enkel probleem", zegt Joost Zwagermans in zijn laatste interview in *het Parool*, alweer enkele jaren geleden. "Maar het uitdrukken van stilte met beelden, dat is eigenlijk een zoektocht naar het onmogelijke." En toch hebben veel kunstenaars het geprobeerd. Omdat stilte fascineert. Omdat de stilte in de diepte ervan rijker is dan welke oppervlakkige verbeelding dan ook. De ervaring van de stilte is steeds weer anders. Je zou kunnen zeggen: stilte omvat het oneindige 'alles', maar laat zich steeds in maar een onderdeel ervan verstaan. In die zin lijkt de stilte op wat we 'het wonder van het bestaan' noemen. Het mysterie.

Hoewel de Bijbel bij uitstek als een boek van 'het Woord' wordt gezien, domineert opvallend genoeg in bijna

elk hoofdstuk ervan de meest krachtige tegenhanger van het woord: de stilte.

De stilte van wat niet met woorden is uit te drukken. De stilte van wat de joodse godsdienstfilosoof Heschel 'het onzegbare' noemt. Het onzegbare is als de witregel in een gedicht. Als de muzikale rust tussen de noten van een indrukwekkend muziekstuk. Als de kleur wit op het schildersdoek. Plotseling kan

het wit in alle hevigheid aanwezig zijn. Als een licht bij donderslag. Zoals de Bijbel bedoeld en geschreven is: in het mysterieuze licht van de onzegbare Waarheid. En zo zouden we de Bijbel dus ook moeten lezen. Met oog voor de 'eigen stilte' ervan. Zonder direct te oordelen. Maar stil en open voor wat in diepere zin bedoeld wordt. Voor de diepere lagen van de gehanteerde woorden in het licht van de betekenissen, die God ons aanreikt.

Ook de Paasliturgie staat in het licht van de stilte van het onzegbare. Op de verstilling van de veertig dagen volgt de Stille Week. In vroeger tijden vonden daarin geen rechtszaken plaats, geen feesten, geen officiële gebeurtenissen. Omdat het dagelijkse even moest plaatsmaken voor het hogere. In het licht van heilige zaken, die zich niet door welke luidruchtige taal dan ook de wet laten voorschrijven. In het licht van heilige zaken, die zich enkel in

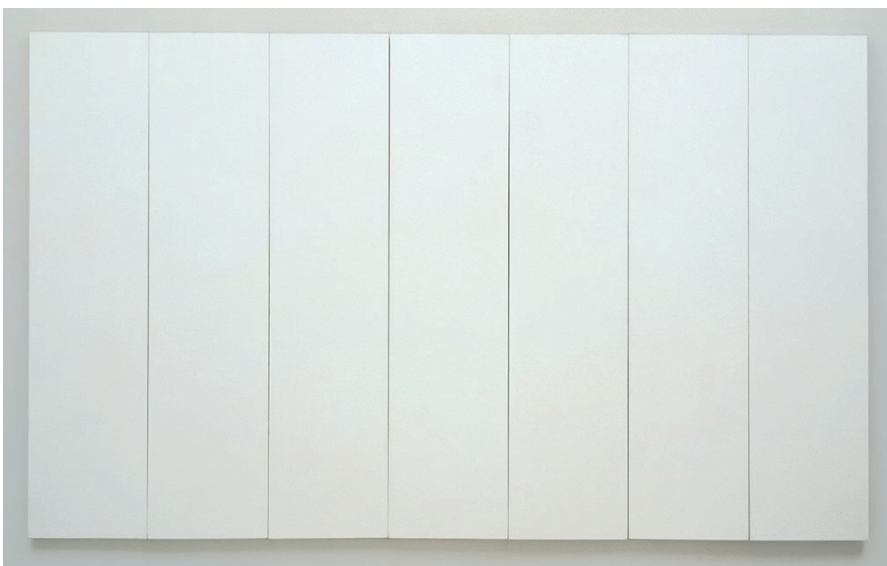
stilte laten verstaan. In de diepte ervan.

Het slotakkoord van de Stille Week zijn daarom de 'drie heilige dagen'. De apotheose ervan speelt zich – opvallend genoeg - niet op Paasmorgen af, maar op Stille Zaterdag. Als de verbinding tussen Witte Donderdag en Paasmorgen. In de stilte ervan belicht *Sabbatum Sanctum* de diepe betekenis van Pasen. In het stille verstaan ervan wordt het Woord opnieuw geboren. In alle puurheid en oorspronkelijkheid. In het licht van de stilte wordt Zijn stem gehoord, zacht, fluisterend tussen de harde woorden van de dagelijkse besognes van de wereld door. In stilte verstaan we Gods stem.

Beste mensen, de zin en betekenis van het leven speelt zich in stilte af. Tussen onze verwondering en diepe verbazing over het bestaan en onze relatie met God. Vanuit een onbevangen houding stelt de mens zich open voor de rijkdom, die de wereld als Gods schepping in zich draagt. Aan de hand daarvan verbazen we ons ten diepste over het wonder van ons bestaan. We lezen het in Psalm 139: "Ik loof U voor het ontzaglijke wonder van mijn bestaan, wonderbaarlijk is wat U gemaakt heeft. Ik weet het, tot in het diepste van mijn ziel."

De kracht van het Paasverhaal ligt niet in het uiterlijke vertoon van de woorden op zich, maar in de stilte ervan. Niet voor niets staat er, dat pas wanneer Maria uit Magdala haar emoties heeft kunnen uiten en zij zich weer overgeeft aan de stilte, dat zij dan Jezus voor zich ziet. Niet met de bedoeling om hem aan te kunnen raken, maar om door hem geraakt te worden. Om zich ten diepste geraakt te voelen door wat zijn leven en sterven voor de mensheid betekent. Plotseling ervaart zij het zelf: "In de stilte worden nog momenten beleefd, waarop de hemel de aarde kust."

Ds. Mirjam Koole

Schilderij van Robert Rauschenberg, uit de serie 'White Paintings', 1951.